

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ, Str. Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATA PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 500 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoiereu DUMITRU ANTAL

CUPRINSUL:

Preoții din Munții.

Paisie: Din istoria unui tropar.

Prof. Dr. G. L. Muntean: Noua dreptate.

M. S. Miclea: Românii din Banatul-Jugoslav.

Rugarea I. P. Sf. Patriarh către autorii de cărți.

Cronică. — Bibliografie.

PREOȚII DIN MUNȚI

Din partea locului ni s'a semnalat că unii preoți de-ai noștri din Munții Apuseni, — cei din protopopiatul Lupșei — ajunși la marginea răbdării, după ce n'au primit de luni de zile salariile, iar dela credincioși — și ei săraci lipiți pământului, — nu mai primesc nici un feliu de retribuții, după slujbele ce le fac, s'au întrunit și au luat hotărâre extrem de jignitoare pentru tagma preoțească, adică de a se pune în grevă, nu față de guvern, care nu le plătește — și poate că nu le poate plăti, — salariul redus și tăiat de atâtea curbe, ci față de autoritatea bisericească, care noi credem că nu poate fi învinovățită nici de nepăsare, nici de indolență și nici de a nu-și fi făcut datoria cu vârf și îndesat, pentru că să încete starea de nemulțumire, care s'a sălășluit în sufletele acestei preoțimi.

Advertisati de pasul — de totului tot — greșit și neobișnuit la tagma preoțească, acești preoți, spre cinstea lor, au revenit la sentimente mai bune. Văzând că colegii lor dela Câmpeni și Abrud, în aceeași situație ca și ei nu se identifică cu hotărârea lor și mai văzând că și Asociația clerului „Andrei Șaguna” în conferința dela Arad, le desavuiază pasul lor, calificându-le inițiativa de bizară și de „*un gest care nu cadrează cu rolul ce-l are preoțimea ortodoxă în statul român*”, au abandonat și apelul publicat în „Patria” din Cluj, alături de colegii lor uniți și au rămas ca tot prin mijloace legale, pe cale ierarhiei bisericești și prin parlamentarii ortodocși, preoți și mireni, să-și valideze drepturile știrbite.

Publicul nostru neorientat va crede că nemulțumirile își au isvorul lor în oarecare nemulțumiri față cu conducerea bisericească. Adevăratul isvor al răului și al nemulțumirii se poate afla însă într'un manifest numit „*Solie către Moți*”, care s'a plămădit în creerii dlui Amos Frâncu senator, în numele consiliului suprem al „Frăției de Cruce din Țara Moților”, o societate inexistentă. Acolo aflăm vre-o 40 de iscălituri de oameni cari n'au nici în clin nici în mână cu durerile preoților din munți și după cum am aflat ulterior, cele mai multe iscălituri sunt făcute fără știrca și fără consimțământul lor. Dl Frâncu, inițiatorul mișcărilor n'a mai ținut adunările proiectate dela 5—22 Noemvrie 1931, pentru că Ministrul de interne i-ar fi spus că dacă până acuma n'a fost la Jilava, apoi poate ajunge de-acum încolo și cumițit de spusele Ministrului a încetat cu agitația pornită în Munți.

Aceasta este povestea cu greva preoților din Munți și ca să se vadă că preoții au văzut și au recunoscut greșala lor, unul dintre conducătorii lor autorizați, a trimis la adresa Chiriarchului său următoarea scrisoare:

„Am luat la cunoștință sfaturile Părintești ale Prea Sfinției Voastre și dojana trimisă nouă prin oficiul nostru protopopesc în 13 Ianuarie a. c. sub Nr. 32—1932 și în 18 Ianuarie sub Nr. 40—1932.

Ne doare că V'am cauzat atâtea mahnire și Vă asigurăm Prea Sfințite, cumcă n'a fost în intențiunea noastră.

Am merită orice cvalificare cât de aspră, ne-

recunoscând ceea ce Prea Sfinția Voastră cu toată dragostea de Părinte și necruțând nici o oboseală sau jertfă, A-ți făcut pentru preoțimea noastră. Știm și aceea, cumcă cauza preoțimei din Munți V-a cauzat și Vă cauzează foarte multe griji. Cunoaștem demersurile energice ce Le-ați făcut la Inaltul Guvern cu toate ocaziunile. Cunoaștem propunerile Părintești ale Prea Sfinției Voastre, favorizatoare acestei preoții, în comisiile unde se discută salarizarea clerului. Știm cu câtă grabă și bunăvoință a-Ți rezolvat totdeauna descurcările materiale ale singuraticilor preoți din Munți, cu copii de școală sau alte greutăți. Dar, cu durere, vedem și aceea, cumcă intervențiile Părintești ale Prea Sfinției Voastre n'au fost deajuns să convingă guvernul țarei, cumcă în țara moșilor situația preoțimei nu se poate compara cu a celei din multe alte părți ale țarei, că aici preoții nu au asigurată nici pâinea de toate zilele, că acești preoți în caz de morb, nu au cu ce spesa pentru medic și medicini, că preoții aceștia nu au cu ce-și trimite copii la școală, că acești preoți se văd umiliți în comparație cu alți funcționari ș. a.

Memorii, delegații, intervențiile personale ale Prea Sfinției Voastre, toate mijloacele au fost es-hauriate pentru a convinge Inaltele Guverne din trecut și prezent, despre situația reală a acestei preoții năcăjite. Îmbunătățirea prin ajutoare votate din când în când, n'a fost statornică. Situația s'a agravat, în loc să se îmbunătățească.

În desnădejdea noastră voiam să dăm în mâna Prea Sfinției Voastre încă un argument, încă o armă, care sperăm că va fi mai convingătoare: mișcarea noastră, care vedem că V'a cauzat atâta măhnire.

Vă asigurăm Prea Sfințite Stăpâne, cu toată sinceritatea de slujitori ai altarului, cumcă n'am avut, și nu avem intențiuni de destrămări sau răsturnări a ordinii și disciplinei canonice, nici alte poftede deșarte sau urite nu ne stăpânesc pornirile. Toată mișcarea noastră a fost numai o dovadă, poate mai strigătoare, a stărilor extrem de grave, în cari se sbate preoțimea din Munți.

Nu noi am agitat preoțimea, ci preoțimea ne-a provocat să luăm inițiativa mișcării, în urma unui mandat primit anterior dela preoțime. Știm că năcazul și lipsa nu sunt buni sfătuitoari, dar Vă asigurăm Prea Sfințite, cumcă nu vom întreprinde nimic, ce V'ar putea cauza noui măhniri la vârsta Prea Sfinției Voastre, și Vă rugăm cu toată supunerea fiască să ne iertați pentru răul ce V'am făcut.

Intervenția Inalt Prea Sfințitului și iubitului

nostru Patriarch, făcută zilele acestea la Inaltul Guvern, în interesul preoțimei noastre din Munți, sperăm, șva aduce cât de cât o îmbunătățire și astfel o calmare a-spiritelor la această preoțime năcăjită.

Vă asigură Prea Sfințite, de toată dragostea și recunoștința preoțimei din Munți, și Vă dorim sănătate și tărie, ca să puteți realiza încă multe din planurile ce aveți și pentru a căror realizare a-Ți muncit și munciți cu atâta energie tinerească pilduitoare pentru noi."

Se va vedea de aici că Apelul alarmant publicat prin o indiscrețiune a vre-unui coleg unit, și apoi luată în toate jurnalele din București, a fost pornit mai mult din duhul necurat al aceluia ce au voit să pescuiască în tulbure și cari n'au nimic nici cu interesele preoțimii, nici cu ale bisericii noastre. Preoții noștri din Munți și-au ridicat deja plățile pe Iulie și August și să sperăm că vor primi și pe restul anului după atâtea intervenții făcute dela Centru și că preoții noștri se vor feri în viitor să facă cauză comună cu aceia cari se vâra între ei ca să profite, pentrucă de pierdut n'au ce perde.

Afacerile au intrat în stadiul normal și rămâne ca guvernul să nu mai considere pe preoți de o tagmă de mâna a doua, ci să le recunoască rolul lor desăvârșit de conducători ai satelor și ținuturilor, singurii cari pot în aceste vremi tulburi și grele să fie folositori pentru ordinea publică în statul nostru.

Din istoria unui tropar.

Presupunând că situații identice provoacă efecte identice — *cultul*, ca ansamblu de practici religioase destinate să declanșeze retrăirea experiențelor inițiale ce stau la baza aceluia practici, trebuie să fie repetiția cea mai fidelă posibilă a circumstanțelor în mijlocul cărora acele experiențe au luat naștere.

Cu alte cuvinte, credinciosul care asistă la un cult divin, trebuie să fie plasat în aceleași condiții harice și spirituale ca și acele ce au dat naștere la experiențele religioase concretizate în diferite forme și cuprinsuri ale cultului.

Sufletul lui să vibreze în unison cu sufletul eternizat în ritmul *troparelor*, inima

lui să bată în pulsul dragostei „*Treimice*“ care nu a prețuit sacrificiul pentru izbăvirea omului, iar voința lui să se oțelească în răbdarea „*martiricelor*“ stihuri.

Altfel toate aceste sublime creații culturale vor defila steril pe dinaintea lui, devenind cu timpul chiar o povară plictisitoare pe care va căuta să o înlăture prin absență.

Or fără o suficientă cunoaștere a genezei istorice a fiecărui fenomen și cuprins cultural — prinderea autenticului senz al diferitelor imnuri și stihuri ce constituiesc inepuizabilul izvor de profundă viață spirituală al cântărilor rituale ortodoxe — ar fi foarte puțin probabil — dacă nu uneori chiar imposibil.

În senzul acestor considerații, ne vom ocupa într-o serie de articole, de istoricul diferitelor imnuri culturale — începând în numărul de față cu geneza istorică a *Troparului Sfintei Cruci*.¹⁾

Data când acest tropar se adaugă la repertoriul imnologiei creștine este anul 628 al Erei Creștine, patriarh la Constantinopol fiind Serghiu I. (638) iar împărat, Heracliu (610—641) fiu al guvernatorului provinciei Africa — un bun general și un fanatic religios.

Ajuns la domnie prin înlăturarea lui Foca, ajutat de puterea armată adusă cu sine din Africa — și la o vârstă relativ tânără — chiar dela începutul domniei a avut de luptat pe două fronturi pentru menținerea imperiului.

Din mieznoapte, năvălirile slave turbau viața în provinciile dunărene, iar din răsărit, Persii sub conducerea lui Hosroe II. au devenit extrem de agresivi — nu atât împotriva lui Heracliu ca împărat ci împotriva lui Hristos persecutând în mod sălbatic pe creștini.

La anul 614 au reușit chiar să pună stăpânire pe provinciile Siria și Palestina prădând Ierusalimul și jefuindu-l de tot ce era prețios pentru creștini.

În acel timp deja, cultul Crucii ajunsese la o dezvoltare atât de mare, încât

printre cele mai de preț lucruri la cari țineau creștinii fiind lemnul Crucii pe care a fost răstignit Iisus, Hosroe l-a răpit și pe acesta, trimitându-l ca trofeu în Persia.

Răpirea Crucii, creștinii au socotit-o într'adevăr ca semnul unor mari nenorociri ce vor să vie așa că o adevărată panică se deslănțui în întreg imperiul, de altă parte năvălirile dinspre mieznoapte constituiau o permanentă îngrijorare. La toate acestea — cam pe la 620 se mai adaugă și faptul că Egiptul cade și el în mâinile Persilor ceea ce împiedecă aprovizionarea Constantinopolului care se alimentă cu cereale din Egipt.

Între astfel de împrejurări Heracliu voi să părăsească orientul și să schimbe capitala imperiului la Cartagena. Patriarhul Serghiu însă, interveni la timp, susținut fiind de întreg poporul, determină pe Heracliu pentru o ultimă efortare. Și cum nu prea erau bani, clerul a vândut bogățiile în aur și argint ce se găseau prin biserici, aprovizionând armata cu cele necesare. Lupta astfel pregătită împotriva Persilor a fost o adevărată cruciată, care a schimbat totodată norocul de partea armelor bizantine, cari au reușit o mare victorie.

Nu mult după aceasta, Hosroe moare, iar fiul și urmașul său, Siroes — câțiva ani mai târziu (628) încheie pace cu Heracliu căruia îi restituie — pe lângă alte lucruri răpite — și crucea, așa că Heracliu reîntorcându-se triumfător la Constantinopol — după ce recucerise toate provinciile — aducea lumii creștine și lemnul sfintei Cruci.

Poporul din Constantinopol i-a făcut o primire atât de entuziastă cum rar a avut vre-un împărat, și când a intrat cu Crucea pe poarta cetății, întreg norodul, ca și galvanizat de o putere nevăzută, în mod spontan a intonat imnul: „*Mântuește Doamne poporul tău...*“

După tradiție, se zice că însuși Heracliu purta Crucea.

Meditând asupra acestui imn, plasat în cadrul lui istoric — din ritmul lui par'că să desprinde viziunea acelei mulțimi entuziaste, și exaltate de biruința Crucii.

Câtă bogăție de trăiri religioase ne revelează fiecare stih!

Paisie.

¹⁾ Bibliografia consultată — Dr. Vasile Mitrofanovici: „Prelegeri academice despre Liturgica Bisericii Dreptcredincioase Răsăritene; Euseviu Popovici: „Istoria Bisericească Universală; O Tafrali: „Bizanțul și Influențele lui asupra Țării Noastre“.

„PREDICA DE PE MUNTE“

Noua dreptate.

(Matei 5, 21—6, 34.)

Acest mijloc de constrângere la menținerea căsătoriei, în mâna rabinilor a fost desfigurată, prin fixarea motivelor cari pot constitui motive de divorț. Întrucât bunul plac este singurul indiciu după care se călăuzesc rabinii la fixarea acestor motive, la diferite școale găsim întreagă gama slăbiciunilor omenesti. Singură școala rabinică a lui Șamai păstrează rostul vechi, original al cărții de divorț. Școala lui Hillel găsește un motiv de divorț și numai în simplul fapt, că soția a stricat o mâncare, iar după R. Ahiba bărbatul e îndreptățit să să deie carte de divorț soției sale, fiindcă și-a găsit alta mai frumoasă. Explicarea arbitrară a dispoziției Legii, are ca urmare reintroducerea poli-gamiei. Cu tot dreptul observă Fl. Ios. că la iudeii timpului său, era obiceiul, ca fiecare bărbat să aibă mai multe soții.¹⁾

Împotriva acestei practici Mântuitorul pune rostul adevărat al cărții de despărțenie. Voeste cineva să se despartă de soția sa, poate s'o facă, cu condiția să i dea carte de despărțenie. Cartea de despărțenie însă poate fi dată numai pentru un singur motiv: adulterul. Când soția cuiva a săvârșit acest delict, însemnează, că a necinstit pe bărbatul ei, și familia ei. A rupt orice legătură sufletească existentă, în care caz legătura socială e lipsită de valoare. A da carte de despărțenie soției pentru oricare alt motiv este un dublu păcat. Întâi femeia cu carte de divorț se poate recăsători, și se va recăsători, având lipsă de sprijin. Prin această căsătorie desfrânează, iar vina deci și consecințele le are soțul care a alungat-o, apoi în cazul când soțul după divorț urmează a se căsători din nou, desfrânează, pentru a doua oară cât timp a dat drumul fără motiv de adulter soției prime, de care era legat nu numai trupește, ci și sufletește. Înțelegem această logică, când avem în vedere noțiunea ideală despre căsătorie. Căsătoria este un contract social emanat din afinitatea sufletească alor doi indivizi de sex diferit. În momentul când căsătoria este un contract între două părți, sancționat cu toate formele, având însă la bază alte considerente, decât cele amintite, nu corespunde căsătoriei preconizate de Iisus.

Atitudinea Mântuitorului față de abuzul ce-l făceau iudeii timpului cu cărțile de despărțenie, a fost rău înțeleasă de teologii bisericii apusene. Dacă Iisus precizează drept singur motiv de divorț,

¹⁾ Ant. 17, 1, 2. (Kaulen 580).

adulterul, teologii amintiți merg și mai departe stabilind că este imposibilă o desfacere a căsătoriei. În cazul extrem este admisibilă o separare de pat și masă a părților căsătorite.

Între primii susținători ai ideii indisolubilității căsătoriei este fericitul Augustin.¹⁾

Părerea lui și a urmașilor săi nu are nici un răzăm în convingerile apostolilor, cu atât mai puțin în expunerea lui Iisus. Dacă apost. Pavel în Rom. 7, 2 și I. Cor. 7, 38 afirmă că prin moartea unuia dintre soți, contractul de căsătorie nu mai are valoare, de aci nu rezultă că este imposibilă desfacerea căsătoriei, cât timp membrii sunt în viață. Regula generală este: prin moartea unuia, căsătoria e desfăcută, sunt însă excepții. Mântuitorul pe acestea le are în vedere, când spune: „Oricine lasă pe femeia sa în afară de caz de desfrânare o face să păcătuiască, iar el luând pe alta încă păcătuiește. Căsătoria este imposibilă în momentul când unul din membrii cari au contractat-o, calcă legământul luat față de celalalt. „O căsătorie, care ar trebui să rămână indisolubilă chiar și în caz de adulter, ar fi împotriva cuvintelor de mai sus ale Domnului și ar degrada și căsătoria la o instituție, care în aceste cazuri ar fi lipsită de caracterul ei moral.“²⁾ În acest sens au fost interpretate cuvintele Mântuitorului în întreaga anticrită creștină. Mă provoc la un document din apus. În scrierea „Păstorul lui Herma“ se pune întrebarea: păcătuiește soțul care trăiește cu soția sa și după ce aceasta a comis adulterul? Se răspunde: Cât timp nu știe de adulterul soției nu păcătuiește, în momentul când află însă, păcătuiește dacă nu se desparte de ea. A doua întrebare ce se pune: Se cuvine ca bărbatul să-și reprimească soția, dacă s'a pocăit? Răspunsul: De sigur dacă bărbatul nu o reprimește, păcătuiește el, o poate reprimi însă numai odată.³⁾

c) Jurământul, 5, 33—37.

„Iar ați auzit, că s'a zis celor de demult: să nu juri strămb, ci să dai Domnului jurămintele tale.

Iar Eu zic vouă: să nu te juri nicidecum, nici pe cer, că este scaun al lui Dumnezeu,

Nici pe Pământ, că este așternut al picioarelor Lui, nici pe Ierusalim, că este cetate a marelui Împărat,

Nici pe capul tău să te juri, că nu poți un păr alb, sau negru să faci;

¹⁾ „De aduit. con.“ 1, 1, 1; 12, 13; 2, 3, 3; 2, 4—5; 2, 10, 10; 2, 13, 13; 2, 19, 20, cf. Steinmann op. cit. p. 54.

²⁾ Dr. Cheorghiu op. cit. p. 228.

³⁾ Pastor Hermae, Maud. 4, 5—6 (ed. Funk „Die apost. Väter“, Tübingen u. Leipzig 1901, p. 167).

Ci fie cuvântul vostru: așa, așa; nu, nu; iar ce este mai mult decât acestea, dela cel rău este“.

Ființa nouei dreptăți este mai departe evidențiată prin exemplul jurământului. Textul biblic pe care Mântuitorul îl ia de bază, este un rezumat liber al câtorva citate din Vechiul Testament și anume: „Să nu jurați strâmb întru numele Meu“ Lev. 19, 12. (Exod. 20, 7. 16) și „Dacă ai făcut făgăduință lui Dumnezeu, să nu întârzi a o împlini“ Num. 30, 3; Dt. 23, 21.

Unii exegeții sunt de părerea, că în această nouă antiteză avem de a face cu o interpretare corectă a poruncii a 3-a din Decalog,¹⁾ alții că ar fi vorba de porunca a 9-a.²⁾ Antiteza lui Iisus în realitate se ocupă de jurământ în general. Este provocată de obiceiul condamabil al iudeilor, de a întări orice afirmațiune prin jurământ. Dreptul iudaic cunoaște jurământul, ca afirmație solemnă, și jurământul ca făgăduință solemnă. Sancțiunile legii mozaice în fața corupției morale n'au putut feri de bagatelizare nici jurământul, nici votul. Numele lui Dumnezeu este luat în deșert atât prin jurăminte false, cât și prin călcarea făgăduințelor. Contribuția rabinilor și de astădată e nelipsită. Printr'o cazuistică inventivă, ei fac distincție între jurăminte obligatorii și jurăminte neobligatorii, stabilind în principiu că asigurările solemne lipsite de invocarea numelui divin nu-s obligatorii, și invers. Neobligativitatea unor jurăminte este o porțiță de scăpare pentru cei cari s'au făcut vinovați de călcarea jurământului, iar rezultatul final, înrădăcinarea obiceiului de a întări orice afirmație prin jurământ.

Iudeul contemporan Mântuitorului se jură pe tot ce e posibil.³⁾

Pe templu, pe serviciul divin, pe casa lui Dumnezeu, pe Cer, pe Pământ, pe Ierusalim, pe capul său etc.

Iisus condamnă obiceiul imoral al iudeului de a întări orice afirmație prin jurământ. Din mulțimea formulilor de jurământ alege următoarele, combătând pe fiecare în parte:

1. „Să nu juri pe cer.“ Cerul este tronul lui Dumnezeu, de unde rezultă că tu cel ce astfel te juri, în ultima linie invoci de martor pe Dumnezeu, să întărească afirmația ta, scoborându-l astfel în măruntele griji omenești. 2. Nici pe Pământ nu te jură. Motivarea o aflăm în Vechiul Testament

Is. 66, 1: „Așa spune Domnul: Cerul este tronul meu, iar Pământul așternut al picioarelor mele“. 3. Nici pe Ierusalim nu-i bine să te juri. Ierusalimul este orașul lui Dumnezeu.⁴⁾ 4. În fine ultima formulă la care se provoacă Mântuitorul este jurământul pe capul propriu. O combate arătând că nimeni nu este domn absolut pe capul său. Iată ce spune Hrizostom: „Chiar dacă este vorba despre capul tău, el aparține totuși altcuiva. Da, tu ești atât de puțin stăpân asupra lui, că nu poți schimba nimic la el. El nu spune: Tu nu poți rupe nici un fir de păr, ci: tu nu-i poți schimba forma“. ⁵⁾

Prin combaterea acestor formule de jurământ, Iisus condamnă așa numitul jurământ neobligatoriu. Merge și mai departe, punând în vedere ucenicilor năzuința pentru a elimina cu desăvârșire jurământul din viață: „Cuvântul vostru să fie: așa, așa; nu, nu; iar ce este mai mult decât aceasta dela cel rău este“. În locul nenumăratelor jurăminte atât de dragi iudeului, ucenicul lui Iisus să se mulțumească a-și întări afirmația printr'un simplu „da“, iar negația printr'un „nu“. Repetirea formulilor: da și nu, a determinat pe talmudiști să interpreteze greșit ideea exprimată de Mântuitorul. Nu s'au sfiit să afirme că El n'a intenționat desființarea jurământului, ci numai schimbarea lui. Da, da; nu, nu; sunt noile formule de jurământ.⁶⁾

Unii exegeți cred că evangelistul Matei în exprimare nu redă destul de clar ideea Mântuitorului, de-accea, caută să identifice îndoita afirmație: „da, da“ și îndoita negație: „nu, nu“ cu locul paralel din ep. lui Iacob 5, 12: „ce este așa, așa; și ce este nu, nu“. ⁷⁾ „Încercarea de a considera primul „da“ și „nu“, ca subiect, iar al doilea ca predicat, după analogia locului paralel Iac. 5, 12, este inadmisibilă din punct de vedere gramatical“. ⁸⁾ Evangelistul Matei intenționat repetă afirmația și negația, pentru a le da caracterul unor precizări supreme.⁹⁾

Foarte importantă este motivarea: „iar ce este mai mult decât acestea, dela cel rău este“. De aci rezultă că Iisus consideră pe satana de părinte al jurămintelor zilnice, căci numai neadevărul are lipsă de întărire, iar izvorul minciunii este satana. (Ioan, 8, 44.)

Alții tălmăcesc cuvintele: „dela cel rău“ în

¹⁾ Ps. 47, 2.

²⁾ Hom. 17. (cf. Steinmann p. 62).

³⁾ Sanhedrin p. 36 (cf. „Handbuch zum Neuen Testament“ vol. II. evg. Matt. Dr. H. Gressmann n. Dr. E. Klostermann, Tübingen 1909, p. 192).

⁴⁾ W. Bousset u. W. Heitmüller, op. cit. p. 266.

⁵⁾ V. Gheorghiu, op. cit. p. 231.

⁶⁾ Bornhäuser, op. cit. p. 88.

¹⁾ Steinmann, op. cit. p. 59.

²⁾ Ibbeken „Die Bergpredigt“, p. 83—86.

³⁾ Pedersen „Der Eid bei den Semiten in seinem Verhältnis zu verwandten Erscheinungen sowie die Stellung des Eides im Islam (Studien zur Geschichte und Kultur des islamischen Orients III.)“ Strassburg, 1914.

senzul „din domeniul satanei, ca o urmare a acțiunii răului în lume.”) (O urmare a universalității minciunii în lume și a neîncrederii față de adevăritatea afirmațiilor semenilor noștri).

Ambele explicații ajung la un rezultat comun.

Prin interdicția jurământului zilnic, pentru creștinătate s'a pus greaua problemă, dacă este admis jurământul de credință față de capetele încoronate și jurământul reclamat de judecători pentru stabilirea adevărului. Sectarii ca (Bapțiștii, Menoniții, Quăckerii etc.) nu admit sub nici o formă jurământul.

Problema se desleagă singură prin concluziile finale ale motivării interdicției. Iisus oprește jurământul, fiindcă provine dela cel rău. El în sine e rău? Nu, cât timp are să stabilească adevărul. Originea lui însă e rea, căci numai minciuna, pentru a se menține în lume, l-a inventat. În momentul când minciuna dispăre, jurământul este de prisos. Ori diavolul este activ încă în lume. Minciuna este arma lui nelipsită. Stabilirea adevărului și încrederii față de minciună pretinde jurământul. Concluzie, jurământul este abrogat numai prin dispariția minciunii, până atunci este necesar, pentru stabilirea adevărului. Între această concluzie și asigurările solemne date de Iisus, apostoli și ucenici există o desăvârșită armonie.²⁾

(Va urma)

Prof. Dr. G. L. Muntean.

Românii din Banatul-Jugoslav.

În Banatul-Jugoslav trăiesc atâția români câți adunați laolaltă ar putea face minuni. În ordine culturală, bineînțeles, căci nouă nu ne este permis a ne gândi la altele câtă vreme poporul nostru nu e ridicat încă la acel nivel de cultură, când unei națiuni îi este permis totul. Iar sâmburele culturii noastre românești zace în sufletul românilor bănățeni, despărțiți de frații bănățeni din România-mare prin dăre simple de pământ și prin pietri simple de hotar....

150 de mii de români bănățeni, loiali statului Jugoslav, sub oblăduirea dragă a suveranului nostru M. S. Alexandru I, scriu și azi, prin viața și faptele lor, cea mai duioasă pagină de istorie neamului românesc. Ei n'au altă dorință, decât a-și păstra

caracterul lor etnic, legea lor, limba lor, — o dorință cu atât mai ferbinte, cu cât e mai străveche.

Dintre mijloacele cele mai puternice pentru realizarea acestui ideal, eu cred, că tot *Doina* noastră ocupă locul de frunte. Cântare sfântă, limpede ca omenia noastră strămoșească, dulce ca însăși realitatea noastră, vie ca voința noastră, această cântare e chemată să desăvârșească întru toate căile de ascenziune ale poporului românesc din Banatul-Jugoslav. Nu e o doină străină, ci una a pământului, cu aceleași ciudate și melancolice înflorituri de stil și ornamente de senzații.

În cele patruzeci de sate românești din Banatul-Jugoslav sunt cam tot atâtea societăți corale și fanfare, cari — în serile de toamnă târzie; de iarnă și de vreme ploioasă, — întrunite în numeroase case culturale, țin probe, ca să se desăvârșească în descifrarea notelor. Focare de cultură românească, prin cântecele lor românești, prin muzica lor românească, prin piesele de teatru sătesc ce le joacă și prin declamații, pregătesc mulțimea anonimă a nației, sădesc în ea gustul de frumos și dragostea a tot ce-i românesc. Câte concerte, teatre sătești, petreceri populare, șezători, festivaluri ocazionale și alte petreceri n'au aranjat aceste reuniri, ca să-și împlinească idealul. Câte nunți românești, câte petreceri obștești n'au avut loc, toate sub pajura aceluiaș ideal.

Odată însă a trebuit să se sfârșească întreaga muncă de inimă dar plină de neșiguranță. Și atunci am hotărât și am înființat „Asociația corurilor și fanfarelor române din Banatul-Jugoslav“. În 30 August 1931 „Cercul studenților teologi gr. ort. români din Banatul-Jugoslav“, — a ținut o mare adunare în Alibunar, la care au participat 36 coruri și fanfare, cu gândul să lupte nestrămutat, pentru cel mai stânt ideal al românismului de peste hotare: *păstrarea graiului strămoșesc*.

Dela Chișorosânul Torontalului de nord, peste pusta Uzdinului, Pătruvasălăiei și Alibunarului până în Ofcea, Glogoni și Iabuca din fața capitalei sârbești, iar de-aici cuprinzând întreg codrul românesc al Vârșetului până în Mesiciul-mic și neînsemnat dar mare la suflet și la vreri, — au venit

¹⁾ H. Grossmann și E. Klostermann, op. cit. p. 193.

²⁾ Lc. 1, 73. Evr. 6, 13. Mat. 26, 63. Mat. 5, 18; 8, 10; 10, 15; 11, 11; 13, 17; 16, 28; 17, 19; 18, 3, 118; 19, 23, 28; 21, 21; 23, 36; 24, 34, 47; 25, 45; 26, 13, 21, 34. Gal. 1, 20; 1 Kor. 15, 31; 2 Kor. 1, 23; 11, 31. Rom. 1, 9. Fil. 1, 8. etc.

țărani chipeși în hainele lor albe înflorite cu jerbe multicolore și preoți români, ca să-și dea mâna pentru prima și cea mai serioasă a noastră organizare: *organizarea frontului cultural*.

Sobri și măreți; drepti și onești, în vreme de aspru control de stat — sub înțeleapta dictatură severă a Regelui nostru Alexandru I. — acești plugari și preoți români au fost singurii cari au ținut cea mai distinsă adunare generală, reprezentând poporul românesc din Banatul-Jugoslav.

Gândul lor a fost gândul dăinuirii limbii românești pe aceste meleaguri strămoșești, pentru cea mai bună, scumpă moștenire a noastră: limba și legea.

Hora română nu se va opri la graniță. Ea e sortită să treacă nestânjenită, ca'n povești dincolo de barieră, graiul și melodia cântecelor noastre are să răzbată nestânjenit, oriunde există un frate, totdeauna, spre lauda noastră și spre dovedirea vitalității noastre.

Ca român jugoslovean, rog pe acei frați din țara această mare, liberă și minunată, să ne dea mâna lor ocrotitoare. Iar pe frații mei din Banatul-Jugoslav (Jugoslavija) îi rog, să rămână neclintiți în hotărârea primei porniri și'n voința primului avânt.

Dumnezeu fie cu frăția noastră.

Miclea M. Silvius-Uzdineanțul

student în teologie: Cluj.

TĂLCUIRI CREȘTINEȘTI

I.

*Dacă începând de mâine
Vrei să devii bun —
Fii chiar de acum,
Căci pe mâine — poate
Îți iese groapa 'n drum.*

II.

*Nimic mai grozav pe lume decât să fii socotit
Printre morți — mai înainte de a fi murit.*

III.

*Dacă ai făcut un bine, și altul ți l-a primit;
Dece să mai cauți faimă, — or vrei să fii răsplătit?!*

IV.

*Când privești în jur de tine, vezi că pe-a rangurilor scară,
Cei ridicăți cu grabire — tot așa o și coboară;
Pentru că există-o lege, care paremi-se zice
Că: acel ce-o greutate vrea și el să o ridice,
Trebue să aibă însuși ceva mai multă putere
Decât însuși greutatea lucrului ce i-se cere. —
Altfel, orice povară ce cu un dram depășește
Virtutea celui ce-o poartă — neapărat că îl strivește.*

* * *

Fl. Mureșanu

Rugare

către toți autorii, editorii și posesorii de cărți.

Mitropolia Ungro-Vlahiei a avut una din cele mai bogate biblioteci din țară, care însă din cauza vitregiei timpurilor s'a irosit și împărțit, sporind alte biblioteci publice. Astfel fiind, la venirea Noastră în București, n'am mai găsit nimic din ea, și nici n'am putut să-i mai dăm de urme.

Cum o Mitropolie, devenită acum Patriarhie, în chip firesc are neapărată trebuință să aibă pe lângă ea o astfel de Instituție cărturărească, am luat lucrul dela capăt.

În acest scop am adunat pe cât ne-a stat în putință cărți, am sporit numărul lor cu biblioteca noastră personală și cu altele pe care le-am dobândit dela creștinii care au înțeles să sprijine lucrul Nostru și nevoile Bisericii și le-a orânduit și așezat în încăperile noului palat al Patriarhiei. În felul acesta, am isbutit cu ajutorul lui Dumnezeu să punem început temeinic unei mari biblioteci, ajunsă până în prezent să numere aproape 10.000 de volume.

Acest început ne dă nădejdi frumoase întru realizarea ce ne-am propus și neîncetat îndemn de a ne nevoi să sporim mereu ceea ce avem, până când se va adună atâtea cărți, încât să putem orândui o clădire specială de bibliotecă, spre obștesc folos. Pentru înfăptuirea acestui gând nu ajunge însă străduința Noastră personală, ci este nevoie de colaborarea tuturor inimilor înțelegătoare a marelui rol pe care-l are o bibliotecă în dezvoltarea culturală a unui popor.

De aceea ne adresăm cu stăruitoare rugăminte către toți ceice au alcătuit, au editat sau posedă cărți de valoare să pună fiecare după putință câte o piatră de zidire la opera pentru care ne trudim, trimițând ca danie, câte un exemplar, — dacă e cu putință legat — din cărțile lor pentru biblioteca Patriarhiei Române. În felul acesta se vor putea aduna, credem, multe și folositoare lucrări, cari vor mări biblioteca și vor putea fi de prețios ajutor celor ce le vor cerceta și folosi.

Am fi în deosebi recunoscători tuturor acelor preoți, profesori, etc. cari adunând în cursul vieții lor o mică bibliotecă ar

veni în ajutorul gândului Nostru, trimitând-o Patriarhiei, unde cărțile vor fi fără îndoială bine îngrijite și de rodnică folosință obștească.

Cu mulțumiri și binecuvântări pentru toți cei în al căror suflet ruga Noastră va găsi bun răsunset.

Miron, Patriarch.

CRONICĂ

Parlamentul s'a redeschis în ziua de 1 Februarie și are în program discutarea și votarea următoarelor legi: a drumurilor, a conversiunii datoriilor agricole, a chirii-ilor, a cumulului, monopolul alcoolului, reorganizarea aviației, reforma administrativă și legea industriei. Mai este vorba să se depună și proiectul legii armonizării salariilor la care acum se lucrează.

O nouă promisiune preoților. Ziarele din capitală comentând reducerile făcute la bugetul cultelor, — care față cu cel de acum doi ani, a fost redus la cu 500 milioane, ceace înseamnă o reducere de 50% — anunță știrea că dl prim-ministru N. Iorga, are de gând să acorde ajutoare extraordinare preoților cari au copii la școală. Intr'adevăr ar fi ajutoare cât se poate de bine venite, năcazul este că promisiunile le face dl prof. N. Iorga, iar aprobarea plășilor dl Argetoianu. Așa că mare nădejde nu legăm de această promisiune.

Perspective pentru viitor! Ziarele spun că dl Ministru de finanțe Argetoianu a declarat unei delegații: „Statul român poate trăi fără catedrale și fără preoți, nu poate trăi însă fără credit“.

Ajutorarea populației din Maramureș. În Consiliul de miniștri ținut în ziua de 30 Ianuarie s'a votat un ajutor de 2 milioane Lei pentru cumpărarea de alimente populației sărace din Maramureș. Totodată s'a hotărît și deschiderea unor lucrări pentru a se da puțină de lucru șomerilor din acele părți. Așteptăm să vedem și înfăptuite aceste hotăriri atât de necesare săracimii maramureșene. În loc de pomână mai bine se dădea de lucru, ca să nu se în-genunche mândria tradițională a maramureșenilor.

Conducători baptiști defraudatori. Intre baptiști ca și în ziare a' făcut mare vâlvă cearta iscată între conducătorii baptiștilor din România, Ungureanu și Socaci, pentru o sumă de 1½ milion Lei, de care nu-și pot da seama, din ajutorul de 5 milioane primit din Anglia. E bine să se știe ce conducători cinstiți au baptiști din România.

Adunarea Asociației „A. Șaguna“ secția Arad. Secția arădană a Asociației „Andrei Șaguna“ a clerului ortodox s'a întrunit la 29 Ianuarie a. c. în adunare extraordinară ca să discute situația materială a preoțimii. Ședința s'a ținut sub președinția dlui Ioan Ardeleanu, și a discutat cunoscuta inițiativă bizară a unor preoți din Munții Apuseni, cari au lansat apeluri la grevă din cauza întârzierii salariilor. Adunarea a fost contra unui asemenea gest, care nu cadrează cu rolul ce-l are în Statul român preoțimea ortodoxă.

S'a votat la sfârșit o moțiune prin care se arată situația preoțimii și se face apel la episcopi, la deputații adunărilor eparhiale și la parlamentari să intervină pentru achitarea lefurilor neprimite încă, pentru abandonarea noiei curbe „contemplată a se aplica preoțimii în plus față de funcționarii publici“ și pentru a aduce aceste doleanțe la picioarele tronului.

Atitudinea noastră pentru viitor — încheie moțiunea — o facem atârnatore de rezultatele obținute.

(„Cuvântul“).

BIBLIOGRAFIE

Credința ortodoxă; foaie de zidire sufletească, este o foicică de 8 pagini octav, ce apare lunar la Roman, redactată de cinci harnici preoți: Ec. Gh. V. Butnariu, Pr. T. Gherasimescu din Roman, Pr. Gr. Hoge din Tg.-Neamț, Pr. A. Cucu din Dorobaciu-Dorohoi și Pr. Cl. Petrovici din Vascani. Este scrisă pentru popor, ca să-i dea hrană de zidire sufletească, după care atâția în-sătoșează. Abonamentul este de cel puțin 16 Lei anual. Dacă se comandă cel puțin 5 abonamente pe o singură adresă abonamentul scade la 12 Lei. Sfătuim pe preoții noștrii să o aboneze trimitând costul la Episcopia din Roman.